

Socialutskottets yttrande

1996/97:SoU7y

Tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetår 1997

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 17 april 1997 beslutat bereda socialutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1996/97:150 1997 års ekonomiska vårproposition jämte motioner.

Socialutskottet begränsar detta yttrande till förslagen i propositionen rörande tilläggsbudget för budgetår 1997 för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg samt motionerna 1996/97:Fi43 (fp) yrkandena 7 och 15, 1996/97:Fi44 (v) yrkandena 30–35, 1996/97:Fi45 (mp) yrkande 47, 1996/97:Fi46 (kd) yrkande 18, 1996/97:Fi48 (m) yrkandena 2–6 och 1996/97:Fi73 (fp) yrkandena 1–3.

Flera skrivelser med synpunkter på förslagen i propositionen har inkommit till socialutskottet.

Propositionen

I propositionen redovisar regeringen bl.a. förslag till tilläggsbudget för budgetåret 1997. Nettot av de utgiftsökningar och utgiftsminskningar som föreslås på tilläggsbudget för budgetåret 1997 uppgår till 8 806 miljoner kronor. Som ett led i den nya stramare budgetprocessen görs sedan förra året regelbundna uppföljningar av både utgifts- och inkomstutvecklingen. Uppföljningen visar att det finns anslag där överskridande redan nu kan konstateras med stor säkerhet, förutsatt att inga åtgärder vidtas.

Regeringen föreslår också i ett fempunktsprogram att ytterligare resurser anvisas till kommuner och landsting för att förbättra sysselsättningsutvecklingen i kommunsektorn och värna vård, omsorg och skola.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Anslaget för assistansersättning beräknas för budgetåret 1997 överskrida budgeterat belopp med ca 600 miljoner kronor. Enligt propositionen är orsaken till de ökade kostnaderna att personkretsen av ersättningsberättigade beräknas bli större än vad som tidigare antagits. Överskridandet föreslås finansieras dels genom vissa regeländringar inom anslaget, dels genom besparingar inom andra anslag inom utgiftsområdet.

Tandvårdsförsäkringen föreslås under år 1997 grundas på en anslagsnivå som är 125 miljoner kronor lägre än vad som tidigare gällt för år 1997. Be-

sparingen uppnås genom att självrisken föreslås höjas från 700 kr till 1 300 kr per behandlingsperiod från den 1 oktober 1997. Taxan föreslås bibehållas under hela år 1998. Fr.o.m. år 1999 planerar regeringen en mer omfattande omstrukturering av tandvårdsförsäkringen.

Vidare föreslår regeringen att anslaget för vissa statsbidrag inom äldre- och handikappomsorgen reduceras med 300 miljoner kronor. Av minskningen avser 225 miljoner kronor delposten 1.1 Stimulansbidrag till habilitering/rehabilitering och 75 miljoner kronor anslagsposten 2 Stimulansbidrag till specifika utvecklingsinsatser inom habiliterings- och rehabiliteringsområdet.

Bilstödet till handikappade föreslås reduceras med 130 miljoner kronor. Anslaget har under senare år inte utnyttjats i sin helhet. Enligt propositionen kan en förklaring till detta vara att stödet numera inte är tillräckligt omfattande för att i och för sig stödberättigade personer skall ha råd att köpa bil. Den nya anslagsnivå som nu föreslås motsvarar utnyttjandegraden av anslaget under budgetåret 1995/96 beräknat på en tolv månadersperiod.

Kostnaderna för personlig assistansersättning föreslås ökas med 475 miljoner kronor. Samtidigt föreslås vissa regeländringar genomföras i höst för att anslagsramen skall klaras med den förstärkning som nu föreslås. Assistansersättningen föreslås schabloniseras och fastställas till ett visst belopp per timme fr.o.m. den 1 september 1997. Om det föreligger särskilda skäl skall försäkringskassan efter ansökan kunna medge att schablonen får överskridas. Detta bedöms motsvara en besparing på 60 miljoner kronor år 1997.

Med nuvarande regler är assistansersättningen avsedd att täcka de verkliga kostnader som den enskilde har för sin assistans, dvs. lönekostnader samt kostnader för administration m.m. I de senare ingår t.ex. kostnader för bokföring och revision, lokaler, utbildning, rekrytering och omkostnader för assistenter. Assistansutredningen föreslog i betänkandet Kostnader för den statliga assistansersättningen (SOU 1995:126) att assistansersättningen skulle schabloniseras och sänkas till 145 kr per timme i 1995 års priser. Utredningen pekade på att det finns en stor spännvidd mellan olika arbetsgivare som i allt väsentligt är en effekt av en mängd olika beräkningssätt från arbetsgivarens sida. Beräkning, redovisning och kontroll av kostnaderna för assistansen har förorsakat de största administrativa svårigheterna vid tillämpningen av assistansreformen för såväl försäkringskassor som för arbetsgivare. Regeringen föreslår nu en schablonisering av timersättningen och att storleken på timersättningen föreskrivs i en förordning. Enligt regeringen bör timersättningen bli 164 kr.

Om den ersättningsberättigade är i behov av en särskilt kvalificerad assistent, assistenter som behöver särskild utbildning eller liknande kan det undantagsvis förekomma att den fastställda ersättningsnivån är otillräcklig. En möjlighet införs därför att efter särskild ansökan medge att det fastställda beloppet får överskridas med de godkända faktiska kostnaderna, dock högst med 12 %. I propositionen anföras att många av dem som behöver flest assistanstimmar väljer att få sin assistans organiserad av brukarkooperativ. Bland dessa torde det finnas många som kan anföra särskilda skäl för högre ersättning. Regeringen gör därför bedömningen att den besparing som förutses i

första hand kommer att hänföra sig till vissa av de stora assistansanordnarna, i första hand kommunerna. Detta bedöms rimligt, då bl.a. Assistansutredningen visat att det förekommer viss överkompensation vad gäller administrationskostnaderna.

Regeringen aviserar vidare en proposition senare i denna månad om kommunalt finansieringsansvar för delar av assistansersättningen. Kommunerna föreslås fr.o.m. den 1 november 1997 få finansieringsansvar för de första 20 assistanstimmarna per vecka för alla personer som uppbär assistansersättning. Förslaget innebär en besparing inom anslaget på 65 miljoner kronor för budgetåret 1997.

1989 års handikapputredning föreslog ursprungligen att kommunerna skulle besluta om och bekosta de första 20 assistanstimmarna per vecka. Om behovet översteg 20 timmar per vecka skulle den enskilde hos försäkringskassan kunna ansöka om assistansersättning för att kunna täcka kostnaderna för assistansen fr.o.m. den 21 timman per vecka. Även Assistansutredningen har framhållit att kommunerna bör ha det grundläggande basansvaret för personlig assistans. Regeringen delar denna ståndpunkt och anser att finansieringen av assistansersättningen måste utformas så att den stimulerar kommunerna att pröva behovet av stödinsatser enbart utifrån den enskildes situation, förhållanden och behov. Det skall inte finnas ekonomiska incitament för kommunerna att omdefiniera behov av andra insatser till personlig assistans. Kommunerna bör också stimuleras till att bygga ut bra och mindre kostsamma alternativ till personlig assistans. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag med denna inriktning.

Ändrade regler för införsel av alkohol och avskaffandet av monopolen för tillverkning och import av samt partihandel med alkoholdrycker reser krav på en förnyelse av alkoholpolitiken. För att kunna stödja ett mer långsiktigt alkohol- och drogförebyggande arbete och för att kunna ha den handlingsfrihet som kan behövas föreslår regeringen att riksdagen till olika alkohol- och drogpolitiska åtgärder anvisar ett ramanslag på 30 miljoner kronor.

För att finansiera fempunktsprogrammet föreslås vissa indragningar inom utgiftsområdena. För utgiftsområde 9 föreslås indragning av medel för stimulansbidrag till särskilda boendeformer med 40 miljoner kronor, medel för vissa statsbidrag inom äldre- och handikappområdet med 17 miljoner kronor och medel för bidrag till husläkarsystemet med 5,5 miljoner kronor.

Motionerna

I motion Fi48 av Gullan Lindblad m.fl. (m) begärs tillkännagivanden om vad i motionen anförts dels om att avvakta en schablonisering av assistansersättningen (yrkande 3), dels om uppföljning av hanteringen av assistansersättningen (yrkande 4) och dels om uppföljning av utnyttjandet av bilstödet (yrkande 6). Vidare begärs att riksdagen avslår förslaget att minska anslag B 1 Vissa statsbidrag inom äldre- och handikappomsorgen (yrkande 2) liksom förslaget att överföra delar av finansieringsansvaret för assistansersättningen till kommunerna (yrkande 5). Motionärerna anför att regeringen i budgetpropositionen bedömde att de handikappinriktade stimulansbidragen

haft en positiv effekt på utvecklingen av verksamheterna. I propositionen föreslår nu regeringen att stödet till habilitering, rehabilitering och tolktjänst för funktionshindrade skall minskas med nästa hälften och detta utan att ange några skäl. Motionärerna anser att riksdagen bör avslå detta förslag.

Motionärerna anser att en schablonisering av timersättningen för personlig assistans kan vara ett sätt att komma till rätta med att administrationskostnaderna för assistansen kan vara överkompenserande. Justeringen bör dock avvaktas i väntan på resultaten av regeringens egen arbetsgrupp, vars uppgift är att långsiktigt säkra assistansreformen. Motionärerna avvisar förslaget att kommunerna skall ha finansieringsansvaret för de 20 första assistanstimmarerna per vecka. Det är, enligt deras mening, djupt olyckligt om huvudmannaskapet delas upp. En av grundtankarna bakom LSS och LASS var just att begränsa antalet huvudmän och därmed minska risken att enskilda funktionshindrade skulle hamna mellan stolarna. Förslaget innebär också en risk att de funktionshindrade förlorar rätten att välja sin egen assistent och att kontinuiteten i assistansen bryts. Slutligen anför motionärerna att kommunerna inte kompenseras fullt ut för förslaget. Regeringen föreslår en kompensation på 800 miljoner kronor samtidigt som det förändrade finansieringsförslaget totalt kommer att kosta kommunerna 1 250 miljoner kronor.

Motionärerna godtar besparingen av bilstödet men anser att regeringen bör få i uppdrag att noga följa utvecklingen på området och återkomma till riksdagen med eventuella förändringar om behovet skulle öka igen.

I *motion Fi43 av Lars Leijonborg m.fl. (fp)* yrkas att riksdagen på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1997 godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag i enlighet med specifikation (*yrkande 15*). För utgiftsområde 9 skall ingen minskning av anslaget för vissa statsbidrag inom äldre- och handikappomsorgen göras. Kostnader för assistansersättning skall ökas med ytterligare 125 miljoner kronor. Totalt bör ytterligare 425 miljoner kronor anvisas. Motionärerna avvisar också de regeländringar som regeringen föreslagit inom assistansersättning och anser att riksdagen skall avslå förslaget till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning (*yrkande 7*). Motionärerna anser det ofattbart att regeringen, samtidigt som den tecknar miljardöverskott i de offentliga finanserna, finner det nödvändigt att spara ett par hundra miljoner kronor på assistansersättningen för människor med funktionshinder. De motsätter sig också besparingen på habiliteringen och rehabiliteringen.

I *motion Fi73 av Barbro Westerholm m.fl. (fp)* yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en konsekvensanalys av regeringens totala besparingsförslag (*yrkande 1*). Vidare yrkas att riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning och anslår på tilläggsbudget 125 miljoner kronor utöver regeringens förslag till B 7 Kostnader för statlig assistansersättning, varigenom regeringens förslag till en schablonisering och kommunalisering av assistansersättningen avslås (*yrkande 2*), samt att riksdagen avslår regeringens förslag att minska anslaget till rehabilitering och habilitering med 300 miljoner kronor (*yrkande 3*). Motionärerna anför att regeringens vårbudget inom det sociala området karakteriseras av en djupt olustig

besparingspolitik som sätter utsatta grupper mot varandra. Folkpartiet efterlyste redan föregående år en konsekvensanalys av den totala effekten av regeringens samlade förslag. En sådan analys är nödvändig för att få överblick över effekterna för de enskilda människorna och skulle enligt motionärerna ställa regeringens välfärdspolitik i en ny dager. Motionärerna anser att handikappreformen nu måste räddas och avvisar därmed förslaget att schablonisera ersättningen. De anser att schabloniseringen strider mot principen att assistansersättningen är en individuell rättighet. Med en schablon riskerar funktionshindrade med de största, dyraste och mest komplicerade behoven att bli underkompenserade samtidigt som de med mycket mindre och enklare behov kan bli överkompenserade. En schablonisering försvårar för många brukarkooperativ och kan också komma att inskränka rätten att välja personlig assistent. Även förslaget att låta kommunen finansiera de 20 första assistanstimmarna per vecka avvisas. Motionärerna avvisar vidare att assistansersättningen finansieras genom en besparing på rehabiliteringen med 300 miljoner kronor. Av de 425 miljoner kronor som riksdagen anslog 1993 för habilitering och rehabilitering skulle 125 miljoner kronor fördelas av Socialstyrelsen efter ansökan från bl.a. handikapporganisationer som ofta tillsammans med team för habilitering och rehabilitering sökt anslag. I propositionen föreslås nu 300 av dessa 425 miljoner kronor dras in. Det är i huvudsak människor med svåra och kroniska sjukdomar som kommer i fråga för de projekt som handikapporganisationer och habilitering/rehabiliteringsteam arbetar med. Motionärerna finner denna besparing orättfärdig.

I motion Fi44 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkas att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag om schablonisering av assistansersättningen (*yrkande 30*) och om ett kommunalt kostnadsansvar för assistanskostnader upp till 20 timmar (*yrkande 32*). Motionärerna hemställer att riksdagen begär en översyn av reglerna för assistansersättning i linje med vad assistansberättigade föreslagit (*yrkande 31*). Vidare begärs att riksdagen avslår regeringens besparing på 300 miljoner kronor på rehabiliteringsinsatser och hjälpmedel till funktionshindrade (*yrkande 33*) och att riksdagen beslutar att på tilläggsbudgeten för budgetåret 1997 öka det anvisade anslaget till assistansersättning med 125 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit (*yrkande 34*). Motionärerna avvisar förslaget om en schablonisering av assistansersättningen. Ersättningen skall vara individuell och ersätta de faktiska kostnaderna. Den föreslagna schablonen är enligt motionärerna dessutom satt för lågt och är därmed diskriminerande. Den tillförsäkrar inte svårt funktionshindrade en levnadsnivå som är jämförbar med den som personer utan funktionshinder har. Schablonen är vidare så låg att en del kooperativ och enskilda privata alternativ kommer att tvingas upphöra med sin verksamhet. Det kommer att bli svårt att bilda kooperativ, då assistansersättningen är den enda inkomstkällan, anför motionärerna. Detta kan tvinga de funktionshindrade att vända sig till kommunen, som skattevägen kan finansiera verksamheten. Motionärerna anser att Intressegruppen för Assistansberättigade (Ifa) har ett förslag till bättre regelverk. Ifa har föreslagit att varje assistansberättigad upprättar en budget enligt en av Riksförsäkringsverket upprättad kontoplan som utgörs av ersättningsbara kostnader. Den enskilde redovisar sedan sina faktiska

kostnader och över- eller underskott regleras. Motionärerna anser att reglerna bör ses över och att detta förslag därvid bör beaktas. Motionärerna avvisar också förslaget att överföra finansieringsansvaret för de 20 första timmarna på kommunerna. Detta tillsammans med schabloniseringen innebär ett hot mot fristående alternativ som kooperativ liksom enskilda funktionshindrade som vill påta sig arbetsgivarrollen själva. Slutligen motsätter sig motionärerna också besparingen på 300 miljoner kronor på rehabiliteringsinsatser och minskade anslag till hjälpmedel. För alla med funktionshinder är det nödvändigt att regelbundet kunna få del av rehabiliteringsinsatser som gör att de kan undvika mer långvarig vård. När stat och kommun satsar på rehabilitering är det således en investering som på rätt kort sikt ger stora besparingar. På samma sätt är det med god tillgång på adekvata hjälpmedel, anför de.

Motionärerna yrkar också att riksdagen avslår regeringens förslag om högre självrisk i tandvårdsförsäkringen enligt vad i motionen anförts om missgynnandet av ekonomiskt svaga grupper (*yrkande 35*). Motionärerna anser att en höjning av självrisken från 700 kr till 1 300 kr enbart kommer att få den effekten att orättvisorna förstärks.

I *motion Fi45 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)* yrkas att riksdagen på tilläggsbudget för budgetåret 1997 godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag i enlighet med specifikation (*yrkande 47*). Motionärerna avvisar förslaget att höja självrisken i tandvårdsförsäkringen från 700 kr till 1 300 kr från den 1 oktober 1997 och avvisar därmed regeringens förslag att reducera anslaget Sjukvårdsförmåner m.m. med 125 miljoner kronor. Motionärerna anser att besparingen tillsammans med tidigare genomförda besparingar riskerar att leda till att bra tänder åter blir en klassfråga.

I *motion Fi46 av Alf Svensson m.fl. (kd)* hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om assistansersättningen (*yrkande 18*). Motionärerna anför att de avser att återkomma om de aviserade förändringarna av personlig assistans när den särskilda propositionen avlämnas. Ett absolut krav är dock att valfriheten för brukaren beträffande val av personlig assistent bibehålls.

Utskottets bedömning

Det beräknade budgetöverskridandet av assistansersättningen måste finansieras. Utskottet delar regeringens uppfattning att detta inte enbart kan ske genom regeländringar inom anslaget utan också måste ske genom att ytterligare resurser tillförs anslaget genom besparingar på andra anslag inom utgiftsområdet. Totalt föreslås 475 miljoner kronor tillföras anslaget genom besparingar på andra anslag.

Utskottet har inget att erinra mot förslaget att höja självrisken inom tandvårdsförsäkringen från 700 till 1 300 kr fr.o.m. den 1 oktober 1997. Besparingen på 125 miljoner kronor kan därmed överföras till anslaget för assistansersättningen. Utskottet noterar också med tillfredsställelse att förslaget innebär en lägre besparing för år 1998 på tandvårdsförsäkringen än den tidi-

gare beräknade och att taxan bibehålls under hela år 1998, vilket ger mer tid för utarbetande av förslag till en ny tandvårdsförsäkring inför år 1999.

Utskottet har heller inga invändningar mot att statsbidragen till habilitering och rehabilitering minskas med 300 miljoner kronor för att finansiera kostnaderna för assistansersättningen. Ansvar för habilitering och rehabilitering är en kommunal och landstingskommunal angelägenhet. I samband med handikappreformen infördes dock ett tidsbegränsat statsbidrag för att påskynda utvecklingen inom habiliteringen, rehabiliteringen och hjälpmedelsförsörjningen. Bidraget upphör vid utgången av år 1997. Utskottet konstaterar att regeringen i propositionen föreslår att landsting och kommuner erhåller ytterligare 4 miljarder kronor för innevarande budgetår som resurstillskott till vården och omsorgen. Detta öppnar möjligheter för kommuner och landsting att finansiera pågående projektverksamheter och redan under hösten fullt ut ta över ansvaret för verksamheten.

Utskottet delar regeringens bedömning att anslaget för bilstödet för år 1997 kan minskas med 130 miljoner kronor. Kvarvarande medel bedöms motsvara den beräknade utnyttjandegraden. Utskottet utgår från att regeringen noga följer utvecklingen när det gäller bilstödet och återkommer till riksdagen med eventuella förslag till de förändringar som kan anses motiverade.

Utskottet delar regeringens uppfattning att assistansersättningen bör tillföras ytterligare 475 miljoner kronor och att besparingar bör göras motsvarande 125 miljoner kronor genom regelförändringar inom anslaget. Utskottet är väl medvetet om de problem som föreligger med olika beräkningssätt från arbetsgivarnas sida vad gäller kostnaden för assistansen och den omfattande administration detta medfört. Utskottet har därför inget att invända mot en schablonisering av kostnaderna. Den föreslagna möjligheten för ersättningsberättigade som har särskilda skäl att erhålla en högre ersättning än schablonen är nödvändig enligt utskottets mening. Det kan t.ex. behövas personal med speciell kompetens, det kan också krävas någon form av arbetsledning för att samordna assistansen och ge assistenterna stöd i arbetet. Många har valt att anordna sin assistans via brukarkooperativ. Det är angeläget att brukarna själva (eller deras anhöriga) kan besluta om på vilket sätt de vill anordna assistansen och att schabloniseringen inte leder till att denna möjlighet inskränks. Utskottet vill samtidigt understryka att prövningen av den högre ersättningen skall ske individuellt från fall till fall med beaktande av de särskilda behov den enskilde kan ha och de särskilda kostnader detta kan medföra. Regeringen har redovisat att den har för avsikt att noga följa resursutvecklingen på området och vid behov återkomma till riksdagen i frågan. Utskottet har inget att erinra mot förslaget till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning.

Utskottet har heller inget att invända mot principen att finansieringsansvaret för de 20 första assistanstimmarna per vecka överförs från staten till kommunerna i likhet med vad som en gång föreslogs av handikapputredningen och senare också har föreslagits av Assistansutredningen. Formerna för genomförandet av förslaget kommer att behandlas av utskottet i samband med den särskilda proposition som regeringen kommer att avlämna senare i denna månad. Den funktionshindrades rätt att själv välja sin assistent skall inte påverkas av förslaget, inte heller den enskildes möjlighet att använda

stödet för att anlita annan, t.ex. ett kooperativ eller annat fristående organ som arbetsgivare. Utskottet anser att anslaget till Kostnader för statlig assistansersättning för budgetåret 1997 bör fastställas till 4 138 miljoner kronor.

Utskottet delar regeringens uppfattning att ändrade regler för införsel av alkohol och avskaffandet av monopolen för tillverkning, import och export av alkohol reser krav på en förnyelse av alkoholpolitiken. Utskottet anser att regeringens förslag att avsätta 30 miljoner kronor på ett ramanslag för att understödja ett mer långsiktigt alkohol- och drogförebyggande arbete bör tillstyrkas.

Utskottet delar uppfattningen i motion Fi73 (fp) om behovet av konsekvensanalyser. Något uttalande med anledning av motionen behövs dock inte.

Utskottet noterar slutligen att regeringen för att finansiera ökade utgifter inom ramen för fempunktsprogrammet för arbete och utbildning gör indragningar av medel med 40 miljoner kronor av Stimulansbidrag till särskilda boendeformer, 17 miljoner kronor av medel för Vissa statsbidrag inom äldre- och handikappområdet och 5,5 miljoner kronor av medel för bidrag till husläkarsystem.

Mot bakgrund av det ovan sagda anser utskottet att regeringens förslag till tilläggsbudget för budgetår 1997 för utgiftsområde 9 bör tillstyrkas och motionerna Fi43 (fp) yrkandena 7 och 15, Fi44 (v) yrkandena 30–35, Fi45 (mp) yrkande 47, Fi46 (kd) yrkande 18, Fi48 (m) yrkandena 2–6 och Fi73 (fp) yrkandena 1–3 bör avstyrkas.

Stockholm den 15 maj 1997

På socialutskottets vägnar

Sten Svensson

I beslutet har deltagit: Sten Svensson (m), Ingrid Andersson (s), Rinaldo Karlsson (s), Hans Karlsson (s), Liselotte Wågö (m), Marianne Jönsson (s), Conny Öhman (s), Leif Carlson (m), Barbro Westerholm (fp), Mariann Ytterberg (s), Stig Sandström (v), Christin Nilsson (s), Birgitta Wichne (m), Thomas Julin (mp), Chatrine Pålsson (kd), Elisebeht Markström (s) och Kerstin Warnerbring (c).

Avvikande meningar

1. Sten Svensson, Liselotte Wågö, Leif Carlson och Birgitta Wichne (alla m) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse.

Utskottet avvisar regeringens förslag att minska stödet till habilitering, rehabilitering och tolktjänst för funktionshindrade med 300 miljoner kronor. Regeringen gjorde i budgetpropositionen i höstas bedömningen att dessa

stimulansbidrag haft en positiv effekt på utvecklingen av verksamheten. Nu föreslås anslaget i det närmaste halveras utan att det anges något skäl till detta. Utskottet anser att detta än mer anmärkningsvärt då riksdagen nyligen fattat beslut angående prioriteringar inom vården. I detta beslut prioriterades habiliteringen mycket högt. Utskottet anser för sin del att verksamheten bör stödjas i enlighet med tidigare riksdagsbeslut.

Utskottet anser att en schablonisering av timersättningen för personlig assistans kan vara ett sätt att komma till rätta med att administrationskostnaderna för assistansen kan vara överkompenserade. Justeringen bör dock avslås i väntan på resultaten av regeringens arbetsgrupp med uppgift att långsiktigt säkra assistansreformen. Detta bör, enligt utskottets mening, riksdagen ge regeringen till känna. Utskottet anser därmed att förslaget till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning bör avstyrkas. Utskottet avvisar regeringens förslag att överföra finansieringsansvaret för de 20 första assistanstimmarna per vecka på kommunerna. En av grundtankarna bakom LASS var att begränsa antalet huvudmän och därmed minska risken att enskilda funktionshindrade skulle hamna mellan stolarna. Förslaget innebär också en risk att de funktionshindrade förlorar rätten att välja sin egen assistent och att kontinuiteten i assistansen bryts. Regeringens förslag innebär vidare att kommunerna inte kompenseras fullt ut för övertagandet av finansieringsansvaret för de 20 första assistanstimmarna. Utskottet anser att anslaget Kostnader för assistansersättning skall tillföras ytterligare 125 miljoner kronor utöver de av regeringen föreslagna 475 miljoner kronorna.

Utskottet godtar regeringens förslag till besparing på anslaget för Bilstöd till funktionshindrade. Utskottet anser dock att regeringen bör få i uppdrag att noga följa utvecklingen på området och återkomma till riksdagen med eventuella förändringar om behovet skulle öka igen. Enligt utskottets mening bör riksdagen som sin mening ge regeringen detta till känna.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Fi48 (m) yrkandena 2–6 och med anledning av motionerna Fi43 (fp) yrkandena 7 och 15, Fi44 (v) yrkandena 30, 32–34, Fi46 (kd) yrkande 18, Fi73 (fp) yrkandena 2–3 samt med avslag på propositionen i denna del och motionerna Fi44 (v) yrkandena 31 och 35, Fi45 (mp) yrkande 47 och Fi73 (fp) yrkande 1 till utgiftsområde 9 på tilläggsbudget för år 1997 bör anvisa 425 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

2. Barbro Westerholm (fp) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att regeringen borde ha redovisat en konsekvensanalys av den totala effekten av regeringens samlade förslag till besparingar. En sådan analys är nödvändig för att få en överblick över effekterna för de enskilda människorna och skulle också ställa regeringens välfärdspolitik i en ny dager. Enligt utskottets mening bör detta ges regeringen till känna.

Utskottet avvisar förslagen till regelförändringar av assistansreformen. Förslaget till schablonisering av timersättningen avvisas, då det strider mot principen att assistansersättningen är en individuell rättighet. Med en schablonisering riskerar de funktionshindrade som har de största, dyraste och

mest komplicerade behoven att bli underkompenserade, samtidigt som funktionshindrade med mindre och enklare behov kan bli överkompenserade. En schablonisering försvårar vidare för många brukarkooperativ och kan också komma att inskränka rätten att välja personlig assistent. Utskottet avvisar också förslaget att låta kommunerna överta finansieringsansvaret för de 20 första assistanstimmarna per vecka. Anslaget för kostnader för assistansersättning bör enligt utskottets mening tillföras ytterligare 125 miljoner kronor. Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning bör enligt utskottets mening avslås.

Utskottet avvisar också förslaget att assistansersättningen skall finansieras genom en besparing på stimulansbidragen till habilitering och rehabilitering med 300 miljoner kronor. Av de 425 miljoner kronor som anvisats av riksdagen skulle 125 miljoner kronor fördelas av Socialstyrelsen efter ansökan från bl.a. handikapporganisationer som ofta tillsammans med team för habilitering och rehabilitering sökt anslag. Det är huvudsakligen människor med svåra och kroniska sjukdomar som kommer i fråga för de projekt som handikapporganisationer och habiliterings- och rehabiliteringsteam arbetar med. Utskottet anser att besparingen innebär att utsatta grupper ställs emot varandra och att besparingen är orättfärdig.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Fi43 (fp) yrkandena 7 och 15 och Fi73 (fp) yrkandena 1–3 och med anledning av Fi44 (v) yrkandena 30, 32–34, Fi46 (kd) yrkande 18, Fi48 (m) yrkandena 2, 3 och 5 samt med avslag på propositionen i denna del och motionerna Fi44 (v) yrkandena 31 och 35, Fi45 (mp) yrkande 47, Fi48 yrkandena 4 och 6 till utgiftsområde 9 på tilläggsbudget för år 1997 bör anvisa 425 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

3. Stig Sandström (v) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet avvisar förslaget om schablonisering av assistansersättningen och därmed också förslaget till lag om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning. Ersättningen skall vara individuell och ersätta de faktiska kostnaderna som den funktionshindrade haft. Den låga schablon som föreslagits blir diskriminerande då den inte tillförsäkrar funktionshindrade med stora hjälpbehov en levnadsnivå som är jämförbar med den som personer utan funktionshinder har. Den föreslagna schablonen är vidare så låg att en del kooperativ och enskilda privata alternativ kan komma att tvingas upphöra med sin verksamhet och andra kooperativ får svårigheter att kunna starta. Detta kan tvinga de funktionshindrade att vända sig till kommunen som skattevägen kan finansiera verksamheten. Utskottet anser att reglerna för assistansersättningen bör ses över och att det förslag som Intressegruppen för Assistansberättigade (Ifa) presenterat bör beaktas vid översynen.

Utskottet avvisar också förslaget att överföra finansieringsansvaret för de 20 första assistanstimmarna per vecka till kommunerna. Detta tillsammans med schabloniseringen innebär ett hot mot fristående alternativ som kooperativ och enskilda funktionshindrade som vill påta sig arbetsgivarrollen själva.

Utskottet kan inte heller tillstyrka förslaget om besparing på 300 miljoner kronor på anslaget om Vissa statsbidrag inom äldre- och handikappomsorgen. För alla med funktionshinder är det nödvändigt att regelbundet kunna få

del av habiliterings- och rehabiliteringsinsatser som gör att de kan undvika mer långvarig vård.

Slutligen anser utskottet att riksdagen skall avslå förslaget om högre självrisk inom tandvårdsförsäkringen då detta missgynnar ekonomiskt svaga grupper. Förslaget innebär att orättvisorna ökar.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Fi44 (v) yrkandena 30–35 och med anledning av motionerna Fi43 (fp) yrkandena 7 och 15, Fi45 (mp) yrkande 47, Fi46 (kd) yrkande 18, Fi48 (m) yrkandena 2, 3 och 5, Fi73 (fp) yrkandena 1–3 samt med avslag på propositionen i denna del och motion Fi48 (m) yrkandena 4 och 6 till utgiftsområde 9 på tilläggsbudget för år 1997 bör anvisa 550 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

4. Thomas Julin (mp) anser att utskottets bedömning bort ha följande lydelse:

Utskottet avvisar förslaget att höja självrisken inom tandvårdsförsäkringen från 700 kr till 1 300 kr fr.o.m. den 1 oktober 1997. Utskottet anser att besparingen tillsammans med tidigare genomförda besparingar riskerar att leda till att bra tänder åter blir en klassfråga. Besparingen på 125 miljoner kronor på anslaget för Sjukvårdsförmåner m.m. avvisas därmed. Utskottet anser att assistansersättningen inte skall försämrats och har för detta ändamål avsatt resurser för budgetåret 1998.

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motion Fi45 (mp) yrkande 47 och med anledning av motion Fi44 (v) yrkande 35 samt med avslag på propositionen i denna del och motionerna Fi43 (fp) yrkandena 7 och 15, Fi44 (v) yrkandena 30–34, Fi46 (kd) yrkande 18, Fi48 (m) yrkandena 2–6 och Fi73 (fp) yrkandena 1–3 till utgiftsområde 9 på tilläggsbudget för år 1997 bör anvisa 125 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit.

Särskilt yttrande

Chatrine Pålsson (kd) anför:

Kristdemokraterna återkommer om de aviserade förändringarna av personlig assistans när den särskilda propositionen avlämnas, men vill redan nu anför att assistansreformen inte bör försämrats samt att det är ett absolut krav att valfriheten för brukarna beträffande val av personlig assistent bibehålls.